

Sygn. akt II S 1/12

II S 2/12

II S 3/12

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Andrzej Krawiec

Sędziowie: SSA Witold Franckiewicz (spr.)

SSA Jerzy Skorupka

po rozpoznaniu w sprawie ze skargi **J. K., A. A. i R. N.**

na naruszenie ich prawa do rozpoznania sprawy o sygn. akt Ap V Ds. 5/09 w postępowaniu przygotowawczym nadzorowanym przez Prokuraturę Apelacyjną w P. bez nieuzasadnionej zwłoki, z dnia 29 lipca 2010 r.

po wysłuchaniu wniosku prokuratora

na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843)

p o s t a n o w i a

skargi J. K., A. A. i R. N. oddalić

UZASADNIENIE

Podejrzani J. K., A. A., w dniu 8 listopada 2011 r., i R. N., w dniu 10 listopada 2011 r., złożyli do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, za pośrednictwem Prokuratury Apelacyjnej w P., skargi na naruszenie ich prawa do rozpoznania sprawy o sygn. akt Ap V Ds. 5/09 w postępowaniu przygotowawczym, nadzorowanym przez Prokuraturę Apelacyjną w P., bez nieuzasadnionej zwłoki.

Powołując się na przepis art. 14 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843), wnieśli o:

- 1) stwierdzenie, że w postępowaniu przygotowawczym o sygnaturze akt Ap V Ds. 5/09/Sp przeciwko nim, prowadzonemu aktualnie przez Prokuraturę Apelacyjną w P. Wydział V ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji, wystąpiła przewlekłość,
- 2) zasądzenie od Skarbu Państwa, w związku z przewlekłością postępowania, sumy pieniężnej w wysokości po 20 000 zł (dwudziesta tysięcy złotych).

W odpowiedzi na powyższe skargi, Prokurator wniósł o ich oddalenie, jako niezasadnych.

Postanowieniem z dnia 10 stycznia 2012 r., Sąd Apelacyjny w Poznaniu stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i skargi podejrzanych J. K., A. A. i R. N. przekazał Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu, jako właściwemu miejscowo i rzeczowo do ich rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Przystępując do rozpoznania skarg wniesionych przez podejrzanych w sprawie o sygn. akt Ap V Ds. 5/09, należy w pierwszej kolejności rozważyć, w jakim zakresie tut. Sąd Apelacyjny jest władny skontrolować dynamikę prowadzenia w/w śledztwa. Odnotować należy, że rozpoznawane aktualnie skargi podejrzanych, stanowią już trzecią próbę zakwestionowania tempa prowadzonego przeciwko nim postępowania przygotowawczego. Otóż badaniu pod względem ewentualnej przewlekłości postępowania, może obecnie podlegać wyłącznie ten okres śledztwa, który nastąpił po dniu 23 września 2010 r., tj. po dniu wydania przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowienia o oddaleniu skarg podejrzanych wniesionych w dniu 26 lipca 2010 r. (sygn. akt II S 48-50/10). Ponowna ocena okoliczności mających miejsce w okresie, którego dotyczy w/w prawomocne rozstrzygnięcie Sądu, stanowiłoby bowiem naruszenie zasady powagi rzeczy osądzonej (tak też w postanowieniu SA we Wrocławiu z dnia 30 czerwca 2011, II S 19/11) .

W powyższym okresie prowadzący postępowanie przygotowawcze w sprawie Ap V Ds. 5/09, podjęli następujące czynności:

1. w dniu 24 września 2010 r. Zastępca Prokuratora Generalnego wydał postanowienie o przedłużeniu okresu śledztwa na dalszy czas oznaczony powyżej roku tj. do dnia 31 grudnia 2010 r., uzasadniając to koniecznością oczekiwania na wyniki czynności procesowych realizowanych przez władze w Hong Kongu w drodze międzynarodowej pomocy prawnej, uzyskania materiałów z przesłuchania przedstawicieli firm (...), (...), (...) i „ L. P.”, wykonania analizy kryminalnej po uzyskaniu opinii biegłego informatyka, zmiany i uzupełnienia zarzutów przedstawionych podejrzanym oraz wykonania czynności kończących postępowanie z ich udziałem (t. XXV, k. 4977-4981);
2. w tym samym dniu dokonano przesłuchania świadka K. O. na okoliczność współpracy jego firmy ze spółką (...) (t.2,teczka tematyczna (...) Serwis, k. 290-291);
3. w dniu 27 września 2010 r. prokuratura Apelacyjna w P. otrzymała, za pośrednictwem Prokuratury Generalnej, pismo od władz Hong Kongu o stanie realizacji wniosku o udzielenie pomocy prawnej oraz zapytanie o stanowisko polskiej strony w przedmiocie dalszych działań zmierzających do realizacji odezwy (t. XXV, k. 4982); prowadzący śledztwo niezwłocznie przedstawili Prokuraturze Generalnej swoje stanowisko, co do szczegółów realizacji wniosku o udzielenie pomocy prawnej (notatka urzędowa, t. XXVI, k. 5097-5107);
4. w dniu 13 października 2010 r. uzyskano tłumaczenie dokumentów przesłanych przez stronę chińską(t. XXV, k. 4993-5010);
5. w dniu 6 października 2010 r. dokonano analizy kryminalistycznej zeznań świadków, przesłuchanych w ramach śledztwa, pod kątem okoliczności mających związek z ewentualnymi nieprawidłowościami przy realizacji umów factoringu, zawartych przez spółkę (...) sp. z o.o. (t. 105,teczka tematyczna (...), k. 20896-20912);
6. w dniu 6 października 2010 r., biegły R. P. z Laboratorium (...) poinformował prowadzących postępowanie, że wyznaczony w postanowieniu o powołaniu biegłego termin przedstawienia opinii z zakresu informatyki, nie może zostać dotrzymany i wniósł o jego przedłużenie do dnia 24 października 2010 r., co postanowieniem z dnia 7 października 2010 r., uczyniono (t. XXVI, k. 5019-5020);
7. wskazana wyżej opinia została przedstawiona w zakreślonym terminie (t. XXVI-XXVII, k. 5109-5216);
8. w dniu 20 października 2010 r. przesłuchano w charakterze świadka T. J. na okoliczności jego współpracy ze spółką (...) (t. 1,teczka tematyczna (...), k. 79-80);

9. postanowieniem z dnia 27 października 2010 r. zażądano od Banku Handlowego w (...) S.A. informacji w zakresie realizacji obowiązków wynikających z umowy factoringu zawartej między w/w bankiem a spółką (...), a w dniu 4 listopada 2010 r. przesłuchano przedstawiciela tego banku (t. 105,teczka tematyczna (...), k. 20922);
10. w dniu 22 października 2010r. podejrzani J. K. i R. N. złożyli wniosek dowodowy o powołanie biegłego z zakresu prawa podatkowego t. XXVI, k. 5067-5076);
11. w dniu 19 listopada 2010 r. prokurator nadzorująca śledztwo, oddaliła powyższy wniosek (t. XXVI, k. 5078-5079);
12. w dniu 26 października 2010 r. dokonano analizy opinii biegłych (...) Spółka (...), pod kątem wyselekcjonowania faktur VAT , które spółka (...) przedkładała w Banku Handlowym S.A. w ramach umowy factoringu (t. 105,teczka tematyczna (...), k. 20915-20916);
13. w dniu 3 listopada 2010 r. dokonano przeszukania pomieszczeń mieszkalnych zajmowanych przez A. S. celem znalezienia dokumentacji firmy (...), świadczącej o współpracy tego podmiotu ze spółką (...) (t. 105,teczka tematyczna (...), k. 20919-20921);
14. w dniu 18 listopada 2010 r. przesłuchano przedstawiciela Banku (...) S.A. – K. P., na okoliczność umowy factoringu zawartej pomiędzy w/w bankiem a spółką (...) (t. 105,teczka tematyczna (...), k. 20932);
15. w dniu 6 grudnia 2010 r. Wydział Prawa Międzynarodowego Departamentu Sprawiedliwości w Hong Kongu poinformował, że niektóre czynności związane z realizacją odezwy o udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej, są planowane na styczeń 2011 r.; nie wskazano terminu wykonania pozostałych, wnioskowanych przez stronę polską czynności (t. XXVI, k. 5096B, notatka urzędowa k. 5097-5107) ;
16. w dniu 20 grudnia 2010 r. prokurator nadzorująca postępowanie przygotowawcze, wydała postanowienie o jego zawieszeniu, uzasadniając to oczekiwaniem na wykonanie przez stronę chińską wszystkich czynności wskazanych we wniosku o udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej (t. XXII, k. 5217-5226);
17. powyższe postanowienie zaskarżyli podejrzani; postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2011 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu nie uwzględnił złożonych zażaleń i zaskarżone postanowienie o zawieszeniu śledztwa utrzymał w mocy (t. XXVIII, k. 5404a-5004b);
18. w dniu 24 stycznia 2011 r. przesłuchano świadka A. S. (t. 105,teczka tematyczna (...), k. 20942);
19. w dniu 18 lutego 2011 r., w oparciu o opinie biegłych audytorów, dokonano analizy operacji finansowych przeprowadzonych w ramach umowy factoringu zawartej między Bankiem Handlowym S.A. a spółką (...) (t. 105,teczka tematyczna (...), k. 20945-20952);
20. w dniu 23 lutego 2011 r. uzyskano od władz Hong Kongu część materiałów, o których przekazanie wносиła strona polska, w tym protokoły przesłuchania dwóch świadków przebywających na terenie Chin, w sumie 648 stron (t. XXIX-XXXVI);
21. po wstępnej analizie przesłanych materiałów i stwierdzeniu, że nie zawierają one żądanego wykazu operacji na rachunkach bankowych dotyczących transakcji z podmiotami polskimi, ani protokołów przesłuchań wszystkich świadków, o których przesłuchanie wносиła strona polska, w dniu 14 marca 2011 r. prokurator nadzorująca postępowanie zwróciła się do Prokuratury Generalnej - Departamentu Współpracy Międzynarodowej o wystąpienie do władz Hong Kongu o uzupełnienie przekazanych dotychczas materiałów(t. XLII, k. 8180-8181);
22. w dniu 31 maja 2011 r. uzyskano polskie tłumaczenie przedłożonych, w dniu 23 lutego 2011 r. przez władze chińskie, materiałów;

23. w dniu 16 czerwca 2011 r. Ministerstwo Sprawiedliwości Hong Kongu zażądało wskazania przez stronę polską konkretnych transakcji bankowych, których dokumentacja ma zostać przedstawiona (t. XLII, k. 8182-8186);

24. od dnia 28 czerwca do 18 sierpnia 2011 r. prowadzono korespondencję między Prokuraturą Apelacyjną w P., Prokuraturą Generalną - Departamentem Współpracy Międzynarodowej oraz Ministerstwem Sprawiedliwości Hong Kongu, w celu jak najściślejszego doprecyzowania informacji, jakich strona chińska powinna zażądać od banku, prowadzącego rachunki spółek handlujących z polskimi kontrahentami (t. XLII, k. 8187- 8195);

25. w dniu 4 października 2011 r. Prokuratura Apelacyjna w P. uzyskała, za pośrednictwem Prokuratury Generalnej, od władz Hong Kongu dalszą część dokumentacji bankowej (t. XLII, k. 8196);

26. w dniu 3 listopada 2011 r. uzyskano polskie tłumaczenie w/w materiałów;

27. w dniu 8 listopada 2011 r. Prokuratura Apelacyjna zwróciła się z prośbą do Prokuratury Generalnej o poinformowanie władz Hong Kongu, iż z uwagi na nieprzydatność przekazanych dotychczas dokumentów bankowych, strona polska odstępuje od uzyskania dalszej dokumentacji w powyższym zakresie. Jednocześnie prokuratura wskazała, iż konieczne jest zwrócenie się do strony chińskiej o jednoznaczne wypowiedzenie się, czy wniosek o przesłuchanie przedstawicieli firm, których towar był sprowadzany na terytorium Polski, zostanie wykonany (t. XLIII, k. 8389-8390).

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że w toku postępowania przygotowawczego o sygn. akt Ap V Ds. 5/09, nadzorowanego przez Prokuraturę Apelacyjną w P., w okresie od 23 września 2010 r. do chwili obecnej, nie wystąpiła nieuzasadniona zwłoka.

Zgodnie z art. 2 ust.1 w zw. z ust. 1a ustawy o skardze, przewlekłość postępowania ma miejsce wówczas, gdy postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Przy ocenie, czy doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki – zgodnie z art.2 ust.2 powołanej ustawy - należy mieć w szczególności na uwadze terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia tego postępowania, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Z powyższego wynika, że sam tylko długi czas postępowania nie może być utożsamiany z przewlekłością (tak też np. postanowienie NSA z dnia 30 listopada 2010 r., II GPP 4/10, LEX nr 742774) .

Kierując się powyższymi kryteriami, Sąd Apelacyjny nie stwierdził, aby w toku postępowania przygotowawczego Ap V Ds. 5/09 - w okresie podlegającym badaniu – wystąpiły momenty zawinionej bezczynności organów nadzorujących śledztwo. W całym, podlegającym kontroli okresie, prowadzono bowiem intensywne czynności, mające na celu zgromadzenie niezbędnego materiału dowodowego.

Niewątpliwie największy wpływ na tempo postępowania miało wystąpienie przez śledczych z wnioskiem do władz Hong Kongu o udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej. Oczekiwanie na wyniki tej pomocy znacząco spowolniło tempo śledztwa, było też przyczyną jego zawieszenia. Na taki stan rzeczy, organ nadzorujący postępowanie, nie miał jednak wpływu. Procedura występowania z wnioskiem o międzynarodową pomoc prawną jest czasochłonna i skomplikowana. Organ prowadzący (nadzorujący) postępowanie, nie może bowiem zwracać się do państwa obcego bezpośrednio. Musi to uczynić za pośrednictwem Prokuratury Generalnej. Nie dysponuje on też żadnymi środkami prawnymi, mogącymi przyspieszyć uzyskanie od państwa obcego żądanej pomocy. Środków takich, poza oczywiście nie wiążącymi drugą stronę ponagleniami, nie posiada również Prokuratura Generalna. Zaznaczyć jednak należy, co wynika z akt sprawy, iż uzyskanie żądanej przez Prokuraturę Apelacyjną w P. międzynarodowej pomocy, było dla Prokuratury Generalnej sprawą priorytetową. Osoby koordynujące wniosek były w stałym kontakcie z prokuratorem nadzorującym śledztwo w sprawie Ap V Ds. 5/09. Wszelkie informacje i materiały były mu przekazywane bez

zbędnej zwłoki, za pośrednictwem poczty elektronicznej i faksu. Pozwalało to na szybką reakcję śledczych na wszelkie zapytania kierowane przez stronę chińską do polskich władz. Warto zauważyć, że odpowiedzi te były wysyłane niezwłocznie, zwykle jeszcze przed dokonaniem uwierzytelnionych tłumaczeń pism przesyłanych z Hong Kongu. Strona polska, w tym prokurator nadzorujący postępowanie w sprawie, dołożyła więc wszelkich starań, aby cała procedura związana z uzyskaniem międzynarodowej pomocy prawnej, przeprowadzona została sprawnie. Co prawda, nie udało się wyegzekwować od strony chińskiej wszystkich żądanych pierwotnie informacji, nie wynikało to jednak z zaniedbań polskich śledczych. Warunki postawione przez Ministerstwo Sprawiedliwości Hong Kongu, nie mogły zostać spełnione przez polską prokuraturę. Nie była ona bowiem w stanie wskazać konkretnych transakcji, dokonywanych na rachunkach bankowych przez kontrahentów polskich spółek, które miały sprowadzać nielegalny towar z Chin. Wiedzę na temat tych transakcji, śledczy mieli uzyskać właśnie dzięki dokumentacji bankowej, obejmującej kompletną historię tych rachunków w wyznaczonym okresie, o której udostępnienie prosili władze w Hong Kongu.

Nie można również pominąć faktu, że w trakcie oczekiwania na udzielenie przez stronę chińską wnioskowanej pomocy prawnej, śledczy wykonywali również inne czynności dowodowe, niezbędne do wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. We wrześniu, październiku i listopadzie 2010 r. przesłuchiowano kolejnych świadków, uzyskano opinię z zakresu informatyki, wykonano analizy kryminalistyczne. Również po zawieszeniu postępowania kontynuowano przesłuchiwanie świadków i analizę uzyskanych w sprawie opinii biegłych.

Zaznaczyć również należy, że długotrwałość przedmiotowego postępowania wynikała częściowo z zachowania samych podejrzanych. Oczywiście ich działania polegały na korzystaniu z przynależnych im uprawnień strony postępowania i w żaden sposób nie można zarzucać, że zmierzały wyłącznie do przedłużania śledztwa. Nie pozostawały jednak bez wpływu na tempo jego prowadzenia. Wspomnieć należy tu chociażby o złożonych zażaleniach na postanowienie prokuratora o zawieszeniu postępowania przygotowawczego. Ich rozpoznanie wymagało przecież zapoznania się przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu z aktami sprawy, które w tym celu musiały zostać przesłane z prokuratury. Spowodowało to więc dodatkowe opóźnienie w prowadzeniu postępowania.

Usprawiedliwiając długotrwałość postępowania w sprawie Ap V Ds. 5/09 należy się w końcu odwołać do jej złożonego charakteru. Przedmiotowy zakres postępowania jest wyjątkowo obszerny i wymaga dokonywania czynności dowodowych na szeroką skalę. Dość wspomnieć, że śledztwo dotyczy nieprawidłowości w działaniach ponad 30 podmiotów gospodarczych. Wszystko to sprawia, że pomimo zaangażowania w prowadzenie postępowania ogromnych sił i środków, dotychczas nie udało się zakończyć go skierowaniem aktu oskarżenia do sądu.

Podsumowując rozważania, stwierdzić należy, że Sąd Apelacyjny w analizowanym postępowaniu przygotowawczym o sygn. akt Ap V Ds. 5/09, nadzorowanym obecnie przez Prokuraturę Apelacyjną w P., nie dopatrywał się przejawów przewlekłości. Wszystkie czynności podejmowane przez śledczych uznano za zasadne i wykonywane terminowo. W związku z tym, skargi podejrzanych J. K., A. A. oraz R. N., jako niezasadne podlegały oddaleniu.